

sudkovému závěru, dle něhož jednání stěžovatelovo bylo způsobilým, stupňovati cenu tabáku a cigaret. Způsobilost tato se ovšem o cizozemském tabáku, jenž, jak známo, bývá lacinější než tuzemský, sama o sobě nedá tvrditi, není-li známa jakost a skutečná cena tabáku, o nějž jde. V tomto případě šlo však nejen o tabák neznámé ceny a jakosti, ale i o cigarety a to známky běžné na území našeho státu; cigaret těch obžalovaný koupil od Anny H-ové a prodal B-ovi dle zjištění rozsudku 20 krabiček po 100 kusů a koupil je již za cenu daleko převyšující režijní prodejní cenu cigaret této známky. Tato pokoutním, nedovoleným způsobem obchodování H-ové a obžalovaného přivedená zvýšená cena kuřiva musila se pak přenést na konsumenta. Odpověď na rozhodnou otázku, bylo-li jednání, předsevzaté v konkrétním případě, způsobilým, stupňovati cenu předmětu potřeby, řeší tedy rozsudek správně tím, když dospívá k závěru, že stěžovatelovo jednání bylo způsobilé, stupňovati cenu cigaretového tabáku a egyptských cigaret, tedy právě oněch druhů kuřiva, které byly předmětem stěžovatelova jednání, podřaděného nalézacím soudem skutkové podstatě pletich. Nad to dle rozhodovacích důvodů rozsudkových zdražilo se ono kuřivo ještě dále při nejmenším o stěžovatelův zisk ve výši 75 K při 1 kg tabáku a 10—12 K při krabici o 100 egyptských cigaret, vůči kterémužto zjištění, zakládajícímu se na skutečnostech konkrétního případu a se zřetelem na poptávku v době činu nenasycenou pozbývá jakéhokoliv významu ona povšechná námitka stížnosti, jakoby ceny zboží vyráběného v tuzemsku byly tím nižší, čím více se ho dopraví z ciziny. Z hořejších úvah vyplývá, ale zároveň i bezpodstatnost námitky, kterou odporuje zmateční stížnost rozsudkovému výroku, jímž jednání stěžovatelovo podřaděno bylo také skutkové podstatě přestupku předražování dle prvního odstavce § 7 lichevního zákona, v ten smysl, že při cizozemském tabáku nedostává se měřítko pro normální cenu, jakým jsou pro tuzemské výrobky tabákové ceny, stanovené tabákovou reží. Nalézací soud shledává podklad pro své zjištění, dle něhož ceny, stěžovatelem požadované, byly cenami zřejmě přemrštěnými, případně již v tom, že stěžovatel za 1 kg tabáku, který jej samého stál 295 K, požadoval 370 K, tedy o 25 proc. více, než obnášely jeho vlastní náklady nabývací, za krabici cigaret pak, která jej přišla na 72 K, obnos 82 K nebo 84 K, tedy o 13·8 nebo 16·6 proc. více. Proti tomuto postupu, odpovídajícímu ustanovení § 18 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 567 sb. z. a n., nelze ani v ohledu právním ničeho namítati, poněvadž v něm dochází výrazu a použití zásada nabývacích nákladů jakožto měřítko přípustnosti požadované ceny a zásada tato je zajisté na místě i při předmětech výlučně státnímu monopolu podléhajících, pokud právě jde v tom kterém případě o předměty vymknuvší se úřední úpravě cen.

Čís. 771.

Nelze vésti svědka o tom, usuzuje-li z určité okolnosti na určitý závěr. Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Není pojmovým znakem ani řetězového obchodu ani předražování, by měl pachatel ze svého jednání užitek, a by jednání bylo opakováno, spadá sem po případě též jednání z ochoty.

(Rozh. ze dne 13. března 1922, Kr II 271/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudu v Brně ze dne 27. července 1920, pokud jím byla obžalovaná Antonie V-ová sprostěna dle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin předražování řetězovým obchodem a pro přestupek předražování v smyslu § 11 čís. 4, pokud se týče ve smyslu § 7 (1) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., vyhověl jí však, pokud byli týž rozsudkem obžalováni Františka H-ová, František K. a Mořic K. dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin řetězového obchodu a pro přestupek předražování ve smyslu § 11 čís. 4 a § 7 (1) zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil v tomto směru napadený rozsudek a vrátil věc soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost opírá se o důvody zmatečnosti ve smyslu § 281 čís. 4, 5, 9 a) tr. ř. Odporujíc výroku rozsudkovému, jímž z obžaloby sprostěna byla obžalovaná Antonie V-ová, spatřuje stížnost důvod zmatku ve smyslu § 281 čís. 4 tr. ř. v tom, že byl mezitímním usnesením lichevního soudu zamítnut při hlavním přelíčení návrh zástupce veřejné obžaloby na provedení důkazu svědeckým výsledkem Anděly K-ové. Dle záznamu protokolu o hlavním přelíčení, jenž jedině je směrodatným pro zrušovací soud, zněl návrh tak, — »by byl připuštěn důkaz Andělou K-ovou o tom, že u V-ových, anžto měli tabák, se též dle všeho vyráběly cigarety«. Nebyl tedy výslech svědkyně navržen o určité skutečnosti, nýbrž o tom, usuzuje-li z toho, že V-ová měla tabák, na to, že též vyráběla cigarety. Návrh nevyhovuje předpisu § 222 tr. ř. a proto byl nalézacím soudem právem zamítnut. V důsledku toho byla zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud se týče obžalované Antonie V-ové, zavržena jako nedůvodná.

Odůvodněnou jest však zmateční stížnost, pokud napadá sprostující výrok ohledně ostatních obžalovaných. Lichevní soud sprostil obžalovanou Františku H-ovcu z obžaloby dle rozhodovacích důvodů rozsudku proto, že, byť prý bylo vzato za prokázáno, že nějaké cigarety prodala, neučinila tak dle názoru lichevního soudu ve svůj vlastní prospěch a užitek, aby se docíleným ziskem obohatila, nýbrž jednala v zastoupení své matky Antonie J-ové, která prý byla vlastně pachatelkou trestného činu. Nehledíc k tomu, že, jak stížnost nikoli neprávem vytýká, je citovaná věta potud nejasná, že z ní nelze zcela spolehlivě seznati, pokládá-li lichevní soud za zjištěno, že prodala obžalovaná H-ová nějaké cigarety a kdy se tak stalo, namítá stížnost s hlediska důvodu zmatku dle § 281 čís. 9 a) tr. ř. dále plným právem, že je právní názor, z něhož dle shora uvedeného vychází lichevní soud, mylným, jelikož není pojmovým znakem ani řetězového obchodu ani předražování, by měl pachatel ze svého jednání osobně užitek, aby se jím obohatil. Slovné znění i vnitřní smysl obou zákonných ustanovení nasvědčují stejně, jako základní tendence zákona o trestání válečné lichvy, správnosti názoru opačného, dle něhož snaha po zisku není pojmovým znakem řetězového obchodu, tím méně skutečnost, že bylo zisku opravdu docíleno, stačí naopak, vsunul-li se pachatel způsobem zbytečným a hospodářsky neužitečným mezi výrobce a spo-

třebitele a byl-li si zároveň toho vědom, že tím normální přechod zboží do spotřeby zdržuje nebo stěžuje. Pokud pak jde o předražování, není ani pojmový znak využívání mimořádných poměrů, vyvolaných válkou, nezbytně požadavkem, aby pachatel využíval těchto poměrů ve svůj osobní prospěch, ke svému vlastnímu obohacení. Ostatně dovozuje zmateční stížnost nikoli nepřípadně, že, pokud lichevní soud považuje za vlastní pachatelku dotyčných trestných činů obžalovanou Antonii J-ovou, bylo mu součinnost obžalované H-ové při činech těch vzíti v úvahu zejména, pokud jde o předražování, s hlediska spoluviny ve smyslu § 5 tr. zák. O obžalovaných Františku K-ovi a Mořici K-ovi zjišťuje rozsudek nejprve, že jim obžalovaná Antonie J-ová prodávala cigarety, a to vždy větší množství, nikoliv pro jejich vlastní potřebu, nýbrž za účelem dalšího zcizení, že František K. kupoval od ní po dva měsíce před Novým rokem 1920 cigarety po 14 K za krabičku, z nichž nějaké přepustil svým spoludělníkům, Mořic K. pak že kupoval v druhé polovici roku 1919 asi po dobu 8 neděl cigarety po 20 K za krabičku a že je prodával po 25 h, tedy krabičku po 25 K. V rozsudku označení jsou oba obžalovaní jako obchodníci neoprávnění, kteří při dalším prodeji cigaret na nich vydělávali a tvořili druhý článek řetězu. Oprávněna jest zmateční stížnost, pokud odporuje výroku rozsudkovému ohledně těchto dvou obžalovaných s hlediska důvodu zmatečnosti ve smyslu § 281 čís. 9 a) tr. ř. Rozsudek vylučuje u obou skutkovou podstatu jak přečinu řetězového obchodu, tak přestupku předražování především proto, že neprodávali cigarety po živnostensku, nýbrž jen z ochoty sem tam nějakou cigaretu svým spoludělníkům jako přímým spotřebitelům a že tedy jejich činnost nebyla veliká, že dále neměli úmyslu, se rychlým způsobem obohatiti a že ani jejich zisk nebyl příliš veliký. Názory, z nichž dle toho vycházel nalézací soud při právním posouzení činnosti obou obžalovaných, jsou zřejmě mylny. Především není pojmovým znakem ani řetězového obchodu ani předražování, aby jednání, zakládající jinak skutkovou podstatu toho neb onoho z obou trestných činů, bylo opakováno, tím méně pak, aby bylo provozováno po živnostensku, by dosáhlo jakéhosi velikého rozsahu. Správnosti názoru, jímž se řídil lichevní soud, nenasvědčuje ani sám doslov dotyčných zákonných ustanovení, tím méně pak jich vnitřní smysl nebo dokonce základní tendence zákona o trestání válečné lichvy, která naopak směřuje k tomu, aby trestu propadlo každé jednání, jevící se jako projev vůle, odhodlání, zasahovati rušivě do úspěšného uplatňování snah, sledovaných zákonem lichevním, a zároveň i způsobilé, aby jím úspěch snah těch byl rušen neb alespoň oslabován. Tento ráz a tuto způsoblost pak může míti zajisté i takové jednání, které nebylo provozováno po živnostensku nebo nebylo opakováno častěji. Ostatně lze rozsudkový závěr, že obžalovaní prodávali jen sem tam nějakou cigaretu, sotva v soulad uvést se zjištěním rozsudku, dle něhož J-ová jim prodávala za účelem dalšího zcizení vždy větší množství cigaret a že je od ní kupoval František K. po dva měsíce, Marie K. pak asi po dobu 8 neděl, ten i onen tudíž po poměrně delší dobu. Nerozhodným je dále, že obžalovaní prodávali cigarety přímým spotřebitelům, neboť okolnost ta nemění ničeho na faktu, že sami tvořili, jak i rozsudek dovozuje, druhý článek řetězu, a to vzhledem k tomu, že i rozsudek spatřuje v nich obchodníky neoprávněné, článek zbytečný a, jelikož při dalším prodeji cigaret na nich dle rozsudkového zjištění vydělávali,

konečně i článek hospodářsky škodlivý. Tím však pozbývá jejich počínání i rázu jednání, předsevzatého jen z ochoty, nehledě ani k tomu, že i jednání, k němuž dochází ať již ze skutečné nebo pouze předstírané ochoty, zvrhá se v čin trestný, je-li jinak provázeno pojmovými znaky té neb oné skutkové podstaty lichevního zákona. Není předmětem ochrany dle tohoto zákona soukromý zájem toho kterého spotřebitele jako jednotlivce, nýbrž zájmy spotřebitelstva jako celku, které jsou jednáním, podobným zjištěnému počínání obžalovaných, poškozovány neb ohrožovány i tehdy, jestliže se jím ten který jednotlivý spotřebitel cítí snad uspokojeným neb se aspoň nepokládá jím za poškozena.

Čís. 772.

Není třeba, by soud, vyslovuje se o nepřislušnosti, měl po ruce plný důkaz o tom, že obžalovaný jest vinen trestným činem, o němž rozhodovati jest povolán soud porotní, nýbrž stačí důkaz, opodstatňující obvinění obžalovaného z takového činu.

Zpronevěra či zneužití moci úřední?

(Rozh. ze dne 14. března 1922, Kr I 987/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl v neveřejném zasedání zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Litoměřicích ze dne 24. května 1921, jímž se tento soud prohlásil nepřislušným ku rozhodování o obžalobě, státním zastupitelstvím v Jičíně ze dne 7. září 1920 na stěžovatele pro zločin zpronevěry dle § 183 tr. zák. vznesené.

Důvody:

Soud první stolice prohlásil se nepřislušným ku projednávání této trestní věci, maje za to, že čin, jež obžaloba klade stěžovateli za vinu a jež kvalifikuje jako zločin zpronevěry dle § 183 tr. zák., naplňuje skutkovou podstatu zločinu zneužití moci úřední, o němž rozhodovati náleží dle čl. VI. B 5 uvoz. zákona k tr. ř. ze dne 23. května 1873 čís. 119 ř. zák. soudu porotnímu. Tento rozsudek napadá zmateční stížnost z důvodu zmatečnosti dle čís. 6 § 281 tr. ř., leč neprávem. Při řešení otázky, vyslovena-li nepřislušnost právem, čili nic, je vycházeti ze zásady, že ku prohlášení se soudu za příslušna po rozumu § 261 tr. ř. není třeba, by soudní dvůr měl plný důkaz o vině obžalovaného, pokud jde o čin trestný, o němž rozhodovati je povolán soud porotní, nýbrž že stačí důkaz, jenž obvinění obžalovaného z toho činu odůvodňuje. Důkaz takový musí dle § 261 tr. ř. podávati skutečnosti, jež byly základem obžaloby ve spojení se skutečnostmi, jež při hlavním líčení vyšly na jevo. Zdali jsou tu takové skutečnosti čili nic, o tom může soud zrušovací rozhodovati pouze na podkladě skutkovém, jak jej zjistil soud první stolice (§ 258 a 288 čís. 3 tr. ř.). Obžaloba obvinila stěžovatele ze zločinu zpronevěry dle § 183 tr. zák., jehož prý se dopustil tím, že koncem roku 1918 a až do května roku 1919 v M. asi 20 q ovsa v ceně nejméně 800 Kč, tedy statek, jenž mu byl svěřen, aby jej odvedl komisionáři státního obilního ústavu, v ceně 200 Kč převyšující,